IBERIA

№ 93 november 2010

Spanje: Telegraaf ontwaarding, pagina 7/17

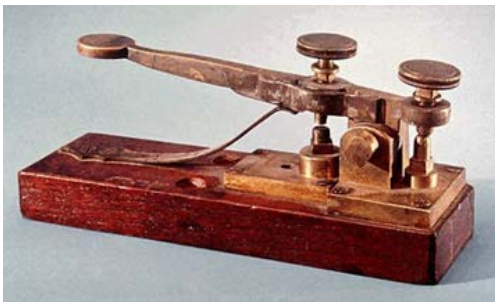

Filatelistische Kontaktgroep Spanje ~ Portugal "Iberia" (KSP)

Kontaktgroep Spanje - Portugal

Website : www.ksp-iberia.nl

ISSN-nr. : 1384-1068

Nr. 93 november 2010

INHOUD :

Van het secretariaat 1
Iberia evenementen agenda 2
Vraagbaak 3
Portugal 2010 4
Taladro circular: Telegraaf ontwaarding in Spanje en koloniën 7
De Portugese Telegraafzegels 17
Diverse berichten 22

VAN HET SECRETARIAAT

Op **zaterdag 13 november 2010** zal de **speciale** bijeenkomst **“De Spaanse dag”** plaatsvinden in het Bondsbureau, Zeelantlaan 11 te Utrecht.

De zaal is vanaf 10.00 uur beschikbaar.
Aanvang van de bijeenkomst : 11.00 uur.
Koffie (etc.) en belegde broodjes zijn aldaar - tegen betaling - aanwezig.

Bij deze IBERIA treft u drie consumptiebonnen aan die u tijdens deze bijeenkomst kunt gebruiken!

AGENDA :

1. Opening;
2. Ingekomen stukken;
3. Bestuursmededelingen;
4. Rondvraag;
5. Lezingen;
6. Sluiting, aansluitend gezellig bijeenzijn om informatie uit te wisselen, ruilen, etc, met een (Spaans) drankje en een hapje.

De zaal in Utrecht is te bereiken:
- Per auto: Vanuit richting Arnhem op snelweg na Bunnik afslag "Utrecht-Nieuwegein-Hilversum-Breda". Afrit "Utrecht/Jaarbeurs" (Nr. 17). Beneden meteen rechts (Europalaan) en meteen weer linksaf "Hollantlaan". Bij pleintje (± 100 meter) rechtsaf, de “Vrieslantlaan” op en - na pleintje - linksaf = “Zeelantlaan”;

Vanuit richting Den Haag bij verkeersplein "Oudenrijn" richting Ring Utrecht(zuid)/Jaarbeurs aanhouden (**Let op! Situatie gewijzigd**) Na de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal de afslag "Jaarbeurs" (afrit 17) nemen. Onderaan afrit linksaf de “Europalaan” op. Onder viaduct door en links, bij verkeerslichten, "Hollantlaan" op. Na pleintje (± 100 meter) rechtsaf, de “Vrieslantlaan” op en - na pleintje - linksaf = “Zeelantlaan”.

- Per openbaar vervoer: Vanuit Utrecht CS met de sneltram richting Nieuwegein, halte "Kanaleneiland-Zuid" of vanuit CS met bus 7 tot eindpunt.

Ook tijdens deze bijeenkomst vindt de gebruikelijke veiling plaats. **Schriftelijk bieden:** De biedbriefjes dienen uiterlijk de donderdag voor de bijeenkomst aanwezig te zijn bij de veilingadministratie.

VOLGENDE BIJEENKOMSTEN

De volgende bijeenkomst(en) wordt/worden gehouden op :

Zaterdag 12 februari 2011 te Utrecht
Zaterdag 21 mei 2011 te Utrecht
Zaterdag 17 september 2011 te Utrecht
Zaterdag 26 november 2011 te Utrecht (Portugese dag!)

EVENEMENTEN AGENDA

In deze rubriek vestigen wij graag uw aandacht op nationale- en internationale tentoonstellingen die een raakvlak hebben met de SPAANSE en PORTUGESE filatelie, zowel in binnen- als buitenland. Als u bijdragen voor de agenda heeft kunt u deze per e.mail sturen naar Hans Vinkenborg op j.a.vinkenborg@freeler.nl. Als u de Spaanse taal machtig bent vindt u meer info over beurzen en tentoonstellingen op www.fesofi.es. En voor informatie over Portugese beurzen kunt u misschien iets vinden op de site van de CTT: www.ctt.pt.

2010

28 en 29 december 2010
In Barneveld wordt in de zomer en in de winter een handelarenbeurs gehouden waar vooral de kleinere handelaren uit de Benelux, Duitsland en Frankrijk vertegenwoordigd zijn. De EINDEJAARSBEURS 2010 wordt gehouden in de Veluwehal en deze wordt altijd drukker bezocht dan de zomerbeurs. Open van 10.00-17.00 uur. Een bezoek waard.

2011

28 t/m 30 januari 2011
In Loosdrecht wordt in het Achmea Health Center (v/h Pandahallen) weer de jaarlijkse FILATELIEBEURS 2010 gehouden. Gratis entree, gratis parkeren. Op de beurs vindt u een ruime hoeveelheid promotie-stands van verenigingen en veel handelarenstands. Aanbevolen.

2 en 3 april 2011
In Antwerpen wordt ook in 2011 in het Bouwcentrum (Antwerp Expo) de grote postzegel- en muntenhandelarenbeurs gehouden waar velen iets van hun gading zullen kunnen vinden. Deze wordt 2x per jaar door de FNIP georganiseerd, onder de naam 'ANTWERPFILA'. Deze vindt zoals altijd plaats aan de Jan van Rijswijcklaan 191 naast de ringweg rond Antwerpen, dus gemakkelijk bereikbaar met gratis parkeerruimte naast het gebouw. Toegang € 3,- voor 2 dagen. Info: www.fnip.be.

5 t/m 7 mei 2011
In Essen, Duitsland wordt jaarlijks een grote internationale beurs gehouden die ook voor ons veel te bieden heeft. Op de IBM INTERNATIONALE BRIEFMARKEN-MESSE ESSEN vindt u handelaren veilinghuizen, uitgevers en buitenlandse Postadministraties. Ook voor munten kunt u hier terecht. Detail-informatie: www.briefmarkenmesse-essen.de

VRAAGBAAK

In de rubriek 'Vraagbaak' kunt u vragen of problemen aan de redactie en leden van Iberia voorleggen waarop u zelf geen antwoord weet. Of de redactie legt vragen aan u voor waarop de redactie geen antwoord weet. Dit kunnen vragen zijn met betrekking tot zegels, maar ook m.b.t. onbekende stempels, vreemde opdrukken, vermeende vervalsingen, literatuur, etc. Het staat vanzelfsprekend niet vast dat uw of onze vraag of probleem zal worden opgelost, maar ..... niet geschoten is altijd mis !!
Alhoewel de redactie van dit blad zijn best zal doen om de vragen te beantwoorden, is het echt noodzakelijk dat ***iedereen*** *die een plausibele oplossing voor de opgeworpen vragen kent zijn reactie doorgeeft aan* ***Frits van Beekum*** *(Portugal) of* ***Hans Vinkenborg*** *(Spanje). Uw ervaring en kennis is echt nodig !!*

Ik ontving geen reacties op de zegels die in de vorige Vraagbaak waren geplaatst m.b.t. Ruberto Chapi of het vignet van Juan Deulofeu. Deze keer vraag ik uw input voor het volgende.

Het vignet dat u hiernaast ziet is niet terug te vinden in een fiscaalzegels catalogus en is wellicht een vignet voor het goede doel. Dit maak ik op uit de woorden “Donativo” en “Liga Economica de Invalidos”. Maar de andere afbeeldingen lijken daar weer niet mee te maken te hebben: Hermes, de god van Industrie en Handel, Cervantes, en W.Martin. De zegel heeft een nominale waarde van 10 cts en is paarsblauw met in het rood de opdruk Serie A I-3. Wie weet iets van dit vignet?

Verder heb ik in een ver verleden de volgende twee zegels al eens eerder in IBERIA geplaatst met de oproep om u bekend te maken als u weet waarom deze 2 normale en bekende postzegels zijn voorzien van een rood kruis. Deze zegels zijn voorzover mij bekend is in geen enkele catalogus terug te vinden. En ik ben ze ook nog nooit ergens tegengekomen in een boek of veilingcatalogus. Het blijft voor mij intrigerend en daarom blijf ik zoeken naar de reden van deze opdruk. Als u iets weet hoor ik het graag.

PORTUGAL 2010

Op 1 oktober 2010 was het zover. De grote wereldtentoonstelling in Portugal was begonnen en duurde door tot 11 oktober. 11 KSP-leden (!) zijn naar Lisboa gegaan om dit spectaculaire evenement mee te maken.

Het evenement werd gehouden in het Paviljoen van de ‘International Fair of Lisbon’ in het Parque das Nações, een enorme hal met veel mooie en zeer interessante kaders, maar in verhouding weinig handelaren.
Een hoogtepunt was het gezamenlijk etentje met onze Engelse en Amerikaanse zustervereningingen op de woensdagavond alsmede een

bezoek aan de Sociedade de Geografia op de vrijdag, waar ook een gezamenlijke lunch plaatsvond.

Gelukkig was het in Lisboa (regelmatig) goed weer en konden we buiten het tentoonstellingsgebouw gebruik maken van de terrasjes.

Naast het bezoeken van de tentoonstelling, was er (uiteraard) in Lisboa veel te doen. Mede door de viering van het 100-jarig bestaan van de Republiek Portugal.

’s-Avonds werd er regelmatig met elkaar afgesproken om uit eten te gaan.

Al met al een zeer een geslaagd evenement en mocht er de komende jaren in Spanje een wereldtentoonstelling gaan plaatsvinden, gaan hopelijk weer veel KSP-leden daar naar toe.

TALADRO CIRCULAR: TELEGRAAF ONTWAARDING IN SPANJE EN KOLONIËN

door: Hans Vinkenborg

INLEIDING

Als verzamelaar van postzegels van Spanje kent u de klassieke zegels die voorzien zijn van één relatief groot rond gat, het ‘taladro circular’. Deze gaten hebben niets te maken met perfins (kleine gaatjes die letters of cijfers of symbolen vormen) maar zijn het gevolg van het gebruik van postzegels of telegraafzegels in het telegraafverkeer. Het gat dient als ontwaarding van de zegel, dus als bewijs van betaling en is in die zin gelijk aan een stempel. Het gat duidt er dus op dat de zegel is gebruikt en komt in de plaats van het stempel. De gaten werden machinaal aangebracht en hebben een diameter van 4 mm, maar dit kan soms iets afwijken omdat veel verschillende machines zijn gebruikt. Allereerst toon ik u uit mijn verzameling een paar willekeurige klassieke postzegels uit Spanje met zo’n rond gat, zoals u er zelf vast ook ontelbare heeft.

Wellicht kent u dit fenomeen ook uit de filatelie van andere landen; zo'n rond gat kan bijvoorbeeld ook voorkomen op zegels van Australië waar een rond gat gebruikt werd voor de ontwaarding in het officiële dienst-postverkeer. En dichterbij huis in Portugal gebruikte men voor de ont-waarding niet een rond gat zoals in Spanje maar een ster om aan te geven dat de zegel was gebruikt in het telegraafverkeer. Hieronder ziet u een drietal voorbeelden van zo'n ster-ontwaarding uit de verzameling van Frits van Beekum. Hij onderscheidt daarbij de ster met een dikke stomp eindigende bovenste straal (links) en een ster met een dunnere scherp eindigende bovenste straal (rechts). Van beiden ziet u hier een voorbeeld. Opgemerkt moet worden dat 2 van deze zegels zijn voorzien van zowel een ster ontwaarding als een stempel.

ACHTERGROND VAN HET GEBRUIK

Maar nu terug naar Spanje. Per Koninklijk Decreet van 22 mei 1864 maakte minister Antonio Cánovas del Castillo bekend dat het Telegraaf-verkeer ook betaald mocht worden met 'gewone' postzegels als er geen telegraafzegels voorhanden waren. In artikel 5 van dit Decreet staat dat de zegels met een rond gat moeten worden geperforeerd in het kantoor waar het telegram wordt verzonden. Verder werd vermeld dat als een telegram per post moest worden verzonden omdat het ontvangende kantoor buiten het radiobereik lag van het verzendende kantoor of als het ontvangende kantoor het telegram per post moest bezorgen bij de ontvanger/geadresseerde, de verzender ook de portokosten moest betalen van het verzenden van het telegram per post. En voor dat deel van de kosten werden dan 'gewone' postzegels toegevoegd aan de telegraafzegels tegen het 'aangetekende' tarief en deze gewone post-zegels werden dan ook voorzien van een rond telegraaf gat. In artikel 8 werd nog bepaald dat als er een 'antwoord terug/retourbevestiging' gevraagd werd bij een telegram, de betaling van dit extra tarief ook

plaatsvindt in postzegels die vervolgens door het verzendende kantoor voorzien werden van een rond telegraafgat.
Deze beschreven praktijk heeft ertoe geleid dat in de Spaanse filatelie enorme hoeveelheden postzegels zijn terechtgekomen met zo'n rond gat, vooral uit de periode 1870-1900. Want al de zegels die conform dit Decreet gebruikt werden in het telegraafverkeer moesten van zo'n gat zijn voorzien. Overigens is er nog een waardeverschil tussen een zegel waarin een rond gat is aangebracht maar waarbij het eruit gestanste ronde stukje papier nog net aan de postzegel vastzit en een zegel waar het ronde stukje geheel is verdwenen; de eerste zijn meer waard dat de laatste. Maar waarom dit zo is kan ik u niet vertellen, behalve dan omdat dit bijna nooit voorkomt; filatelistisch bezien maakt het niets uit.

TELEGRAAFZEGELS
De eerste specifieke telegraafzegels zijn in 1861 in Brits-India verschenen. In Spanje werden de eerste specifieke telegraafzegels uitgegeven op 1 juli 1864. Er verschenen toen 4 (ongetande) waarden in Reales waarop het wapen van Spanje staat afgebeeld. En conform het gebruik in die tijd werd vervolgens ieder jaar een nieuwe serie telegraafzegels uitgegeven. Op 1 januari 1865 verscheen een serie van 4 (ongetande) waarden met de afbeelding van koningin Isabella II en later dat jaar op 1 september de eerste emissie met 4 getande zegels. En daarna jaarlijks op 1 januari weer een emissie tot en met 1869. Van al deze zegels bestaan in feite 3 waarderingen: ongebruikt, gebruikt met gat waar het ronde stukje papier nog vastzit en gebruikt met alleen een gat. Dat laat overigens onverlet dat telegraafzegels ook gewoon voorzien kunnen zijn van een stempel en ook van 'zowel een rond gat als een stempel' want zoals hierboven werd beschreven kwamen deze telegrammen soms ook in het postverkeer terecht. Bij de Portugese zegels zag u hiervan ook al een voorbeeld. In de catalogi wordt daarvan echter geen melding gemaakt. Hieronder ziet u een aantal voorbeelden van telegraafzegels zoals ik hier heb beschreven.

Maar ook na 1900 zijn er nog regelmatig telegraafzegels uitgegeven. Deze werden echter bijna nooit meer van een rond gat voorzien maar meestal afgestempeld. Er verschenen nog series in 1901, 1905, 1912, 1921, 1931, 1932, 1940 en 1949. Uiteindelijk is het gebruik van telegraafzegels opgeheven per 1 januari 1952.

ANDERE GATEN: TELEGRAAFGEBRUIK

Bij de zegels van Spanje en de koloniën moet ik nog opmerken dat er niet alleen zegels bestaan met één rond telegraaf gat maar ook een aantal varianten. Want als er op het telegraafkantoor geen machine beschikbaar was om dit voorgeschreven gat te maken, dan gebruikte men wel een tang of iets anders om een perforatie door de zegel aan te brengen. Ik heb in mijn verzameling van Spanje bijvoorbeeld zegels met een driehoekige perforatie of met een combinatie van een driehoek en een rond gat. Hieronder ziet u voorbeelden van dit soort ‘andere’ gaten.

ANDERE GATEN: MUESTRA OF FISCAAL

Voor de volledigheid moet hier ook nog opgemerkt worden dat in de Spaanse filatelie ook andere zegels voorkomen met een geperforeerd gat. In 1930 zijn diverse series gedrukt bij Waterlow & Sons Ltd. in Londen en van al die zegels bestaan exemplaren met de opgedrukte naam van de drukkerij en het woord ‘specimen’ en een rond gat van 4, 5 of 6 millimeter. Hieruit kunt u dus al opmaken dat het om ‘muestra’ zegels gaat. Hieronder ziet u zo’n zegel

van Waterlow, de relatief kleine perforatie ziet u bij het getal 4 linksonder maar die is wellicht niet zo goed zichtbaar.
Maar ook luchthavenbelastingzegels werden op het vliegveld standaard ongeldig gemaakt met een doorboring zoals hiervoor met de oranje fiscaalzegel wordt getoond.

TELEGRAAFVERKEER IN DE SPAANSE KOLONIËN

Ook in de Spaanse koloniën werden de ronde gaten gebruikt als telegraafontwaarding en daar wil ik u een paar voorbeelden van laten zien, allereerst van de Filipijnen. Daar verscheen de eerste telegraafzegel in 1874 (wapen van Spanje) en daarna verschenen enkele emissies met Koning Alfonso XII (1876, 1880 en 1886) en met het vernieuwde wapen van Spanje (1890, 1892, 1894 en 1896). Van de Filipijnse filatelie is echter bekend dat soms ook fiscaalzegels gebruikt werden als telegraaffrankering en daarvan bestaan dus ook exemplaren met een rond gat. En net als in Spanje bestaan er ook flink wat gewone postzegels die voorzien zijn van een rond gat, vooral van de emissie van 1880 met koning Alfonso XII. Hieronder ziet u deze voorbeelden. Links ziet u een fiscaalzegel, in het midden een gewone postzegel en rechts een telegraafzegel van de Filipijnen.

Op de volgende pagina's ziet u verder ook 2 voorbeelden van complete telegrammen die voorzien zijn van een veelheid van geperforeerde zegels, meestal gewone postzegels. Deze afbeeldingen zijn iets verkleind

maar u krijgt toch een goede indruk hoe zoiets eruit zag. In de komende bijeenkomst zal ik ze meenemen zodat u ze met eigen ogen kunt zien.

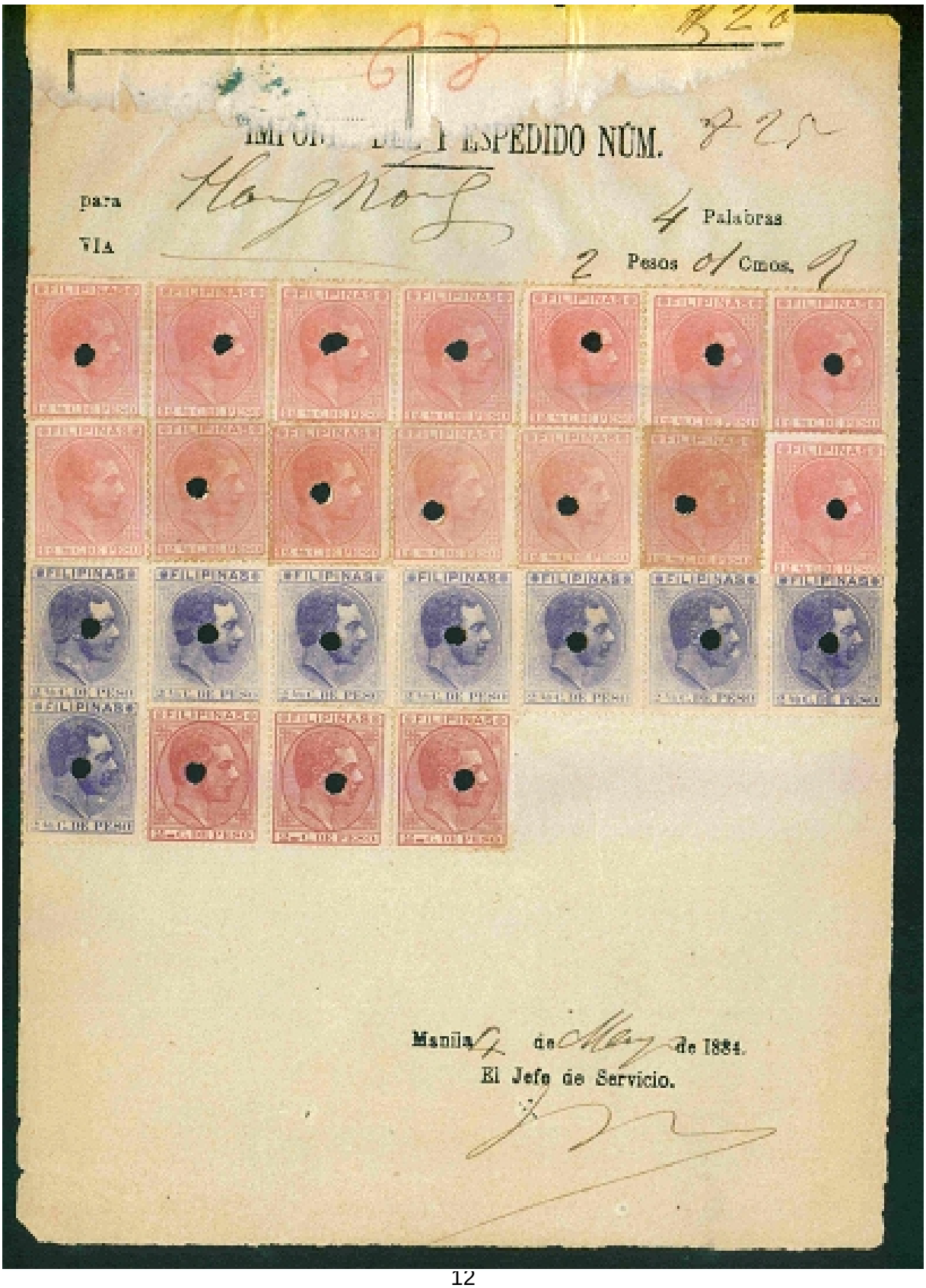

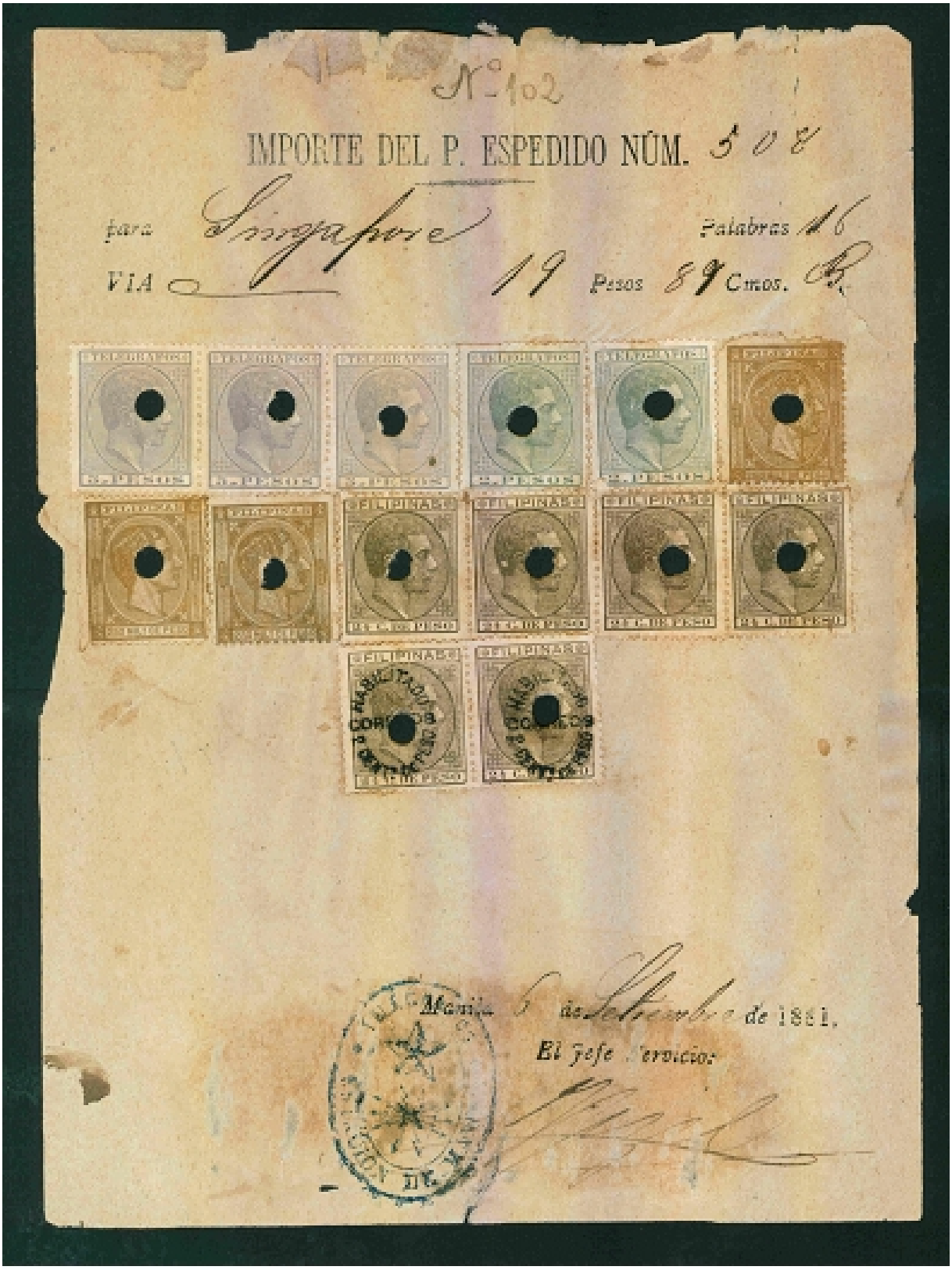

Nº 102

IMPORTE DEL P. ESPEDIDO NÚM. 508

para Singapore Palabras 16

VIA 19 Pesos 89 Cmos.

Manila 6 de Setiembre de 1881.

El Jefe de servicio:

Het eerste telegram gaat van Manilla naar HongKong en zit vol met geperforeerde gewone rode en blauwe postzegels, het telegram is in 1884 verzonden. Het tweede telegram werd in 1881 naar Singapore gezonden en zit vol met grijze en bruine zegels; de bovenste rij zijn telegraafzegels, de rest gewone zegels en de laatste twee zijn nog voorzien van een bijzondere opdruk. Er zijn niet zo veel complete telegrammen bewaard gebleven dus u zult deze niet zo vaak tegenkomen; helaas zijn maar al te veel van deze zegels afgeweekt van het telegram en los in omloop gekomen bij de verzamelaars. Maar af en toe komt er nog eens een mooi telegram tevoorschijn als een zolder of een archief wordt geruimd.

Ook in Cuba (vanaf 1868) en in Puerto Rico (vanaf 1871) zijn verschillende series telegraafzegels verschenen. In Cuba is echter nooit gebruik gemaakt van de perforatie met een rond gat en ik kan u er ook dus geen tonen. De telegraafzegels werden daar wel frequent gebruikt maar niet geperforeerd. Op officiële telegrammen was vervolgens het tarief voor dienstpost van kracht en daardoor werden geen zegels gebruikt. Achter dit artikel ziet u als voorbeeld zo'n officieel telegram uit Cuba zonder zegels. Ook losse zegels met een rond gat van Cuba zijn mij niet bekend.

Dit was geheel anders in Puerto Rico, het zustereiland. Net als in de Filipijnen zijn ook daar geperforeerde gewone zegels, telegraafzegels en fiscale zegels bekend. Hierbij ziet u enkele voorbeelden van deze zegels van Puerto Rico. De rechterzegel van de bovenste drie is een telegraaf-zegel, de beide andere zijn gewone postzegels. Op de tweede rij ziet u iets heel bijzonders, namelijk een C perforatie (schaars), een perforatie die op een 2 lijkt (schaars) en een perforatie met 2 gaten (komt iets vaker voor).

Verder kan ik u nog een strip van 5 van zulke zegels met twee perfora-ties tonen. Hieronder ziet u daarnaast nog een groot veldeel van zegels van Puerto Rico waarvan de zegels met drie gaten zijn doorboord. Het bijzondere is dat de zegels nog voorzien zijn van originele gom waardoor mag worden aangenomen dat deze al vooraf in de drukkerij van deze gaten zijn voorzien. Maar dan ga ik er dus van uit dat het hier inderdaad om telegraafzegels gaat en dat is niet geheel zeker. Het is denkbaar dat deze postzegels gewoon ongeldig gemaakt zijn nadat ze uit de roulatie waren genomen, in dat geval betreft het dus geen telegraafzegels. Het is in de literatuur niet bekend waar de perforatie met drie gaten voor dien-de.
Tot slot toon ik nog graag een heel zeldzaam telegram uit Puerto Rico (zie volgende pagina). Dit is het enige telegram dat ik ooit gezien heb, ook in veilingcatalogi in Spanje en de USA komen ze niet voor. Ik kocht dit in 2006 voor $ 500 uit de geveilde verzameling van don Gasper Roca bij H.R. Harmer in New York. Dit telegram (zie afbeelding) is in 1896 verzonden van Utuado naar Arecibo en heeft een fraaie mengfrankering van gewone postzegels die niet alleen geperforeerd zijn maar bovendien zijn gestempeld met het ‘T-stempel in een cirkel’ dat in Puerto Rico voor telegraafverkeer gebruikt werd. Dit telegram mag tot één van de topstukken van de Puertoricaanse filatelie worden gerekend.

Doordat er in de bijna honderd jaar van het gebruik van telegraafzegels in Spanje (1864-1952) enorm veel zegels voor dat doel zijn gebruikt, is dit een verzamelgebied apart waarin nog veel te ontdekken valt m.b.t.

telegraafontwaardingen. Lang niet alles is terug te vinden in postzegel-catalogi en er zijn nog altijd ‘leuke vondsten’ mogelijk.

Er is een grote verscheidenheid van gaten en het zijn juist deze uitzonderingen op de regel die het verzamelen van deze zegels zo interessant maken. Wees er wel op attent dat de telegraafgaten regelmatig dichtgeplakt worden door lieden die de zegel vervolgens als ‘ongebruikt’ aan u willen verkopen. Naast de genoemde reguliere zegels bestaan er ook locale zegels die voor telegraafverkeer gebruikt werden (b.v. in Villada), maar die ken ik niet met een perforatie.

Als u zelf ook rare afwijkende gaten in uw telegraafzegels hebt dan wil ik die graag afbeelden in de

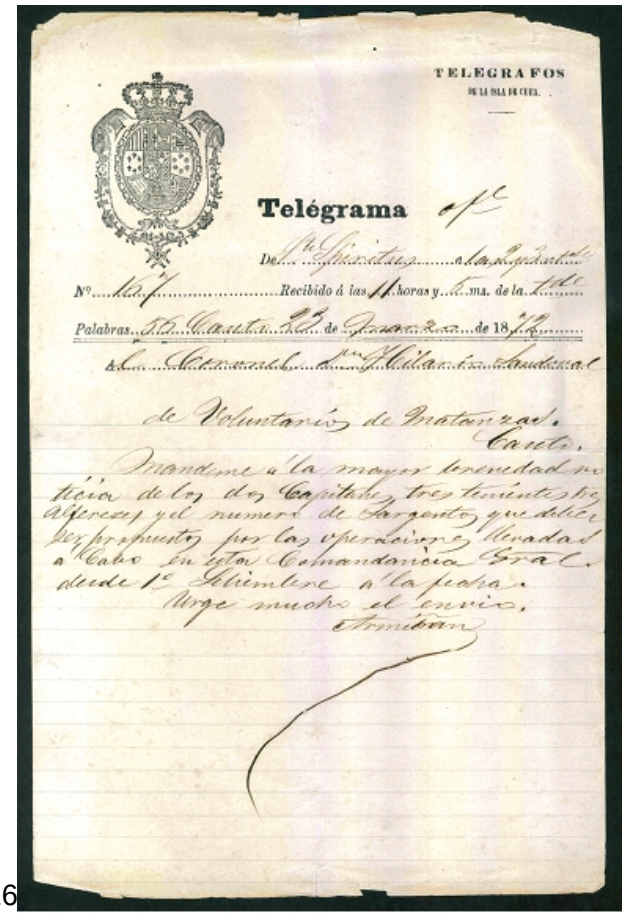

volgende IBERIA. Dus aarzel niet en stuur ze me toe.

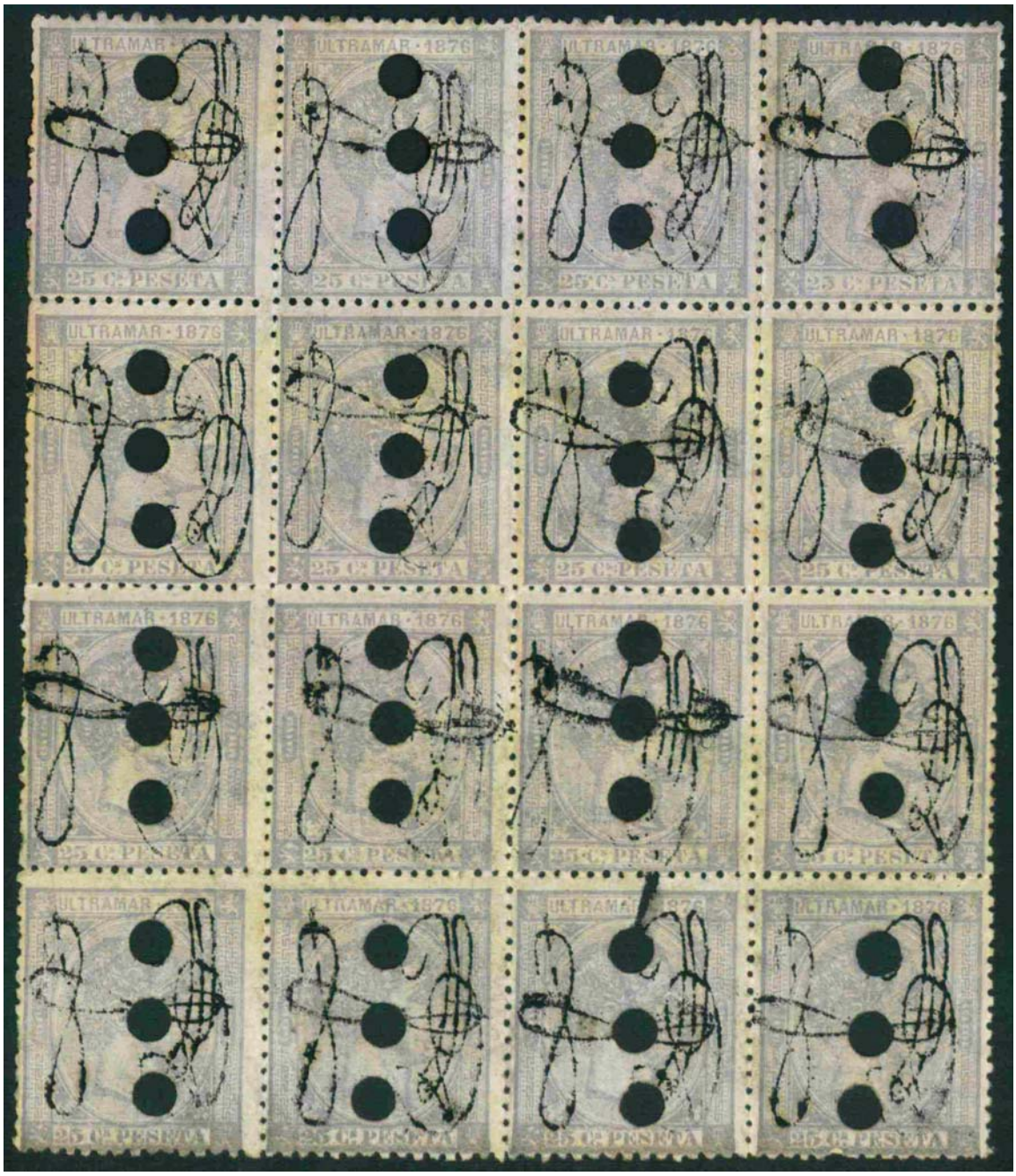

DE PORTUGESE TELEGRAAFZEGELS 1870 - 1893

In aansluiting op het voorafgaande zeer interessante artikel van Hans Vinkenborg heb ik een artikel geschreven over de Portugese telegraaf-

zegels.
De waarde van zo'n gebruikte zegel ligt ver onder de zelfde zegel met een stempelontwaarding.
Een merkwaardige gang van zaken, omdat hier toch sprake is van een volkomen normale postale actie om een zegel bij gebruik te ontwaarden. Een stempel is dus in orde, maar de perforatie valt niet onder de normale gang van zaken.
Het gaat hier niet om een firmaperforatie, maar om een postaal volkomen verantwoorde telegraaf zegel ontwaarding.
Aangezien er geen telegraafzegels waren, werden er gewone postzegels gebruikt rond 1880-89 voor de telegraaf en (licht) signaaldienst, onderdeel van de Posterijen.
Met artikel 298 van 23 september 1880 werd er bepaald dat een telegram of signaal met geld betaald diende te worden of met een "estampilha" (plakzegel) die door de verzender moest worden opgeplakt. De postman zette er dan een kruis + ter ontwaarding op.
In principe zouden de telegrammen, mits aldus gefrankeerd, in de postbus gegooid kunnen worden, net als brieven dus. De zin daarvan ontgaat natuurlijk de telegramverzending. Met artikel 302 werd verder bepaald dat de Munt (Casa da Moeda) deze plakzegels moest fabriceren in opdracht van de Posterijen. De gewone postzegels zouden niet meer gebruikt mogen worden voor de telegraaf en vica versa.
Dit alles om de telegraafdienst te vereenvoudigen.
"Sua Majestade El-Rei" via de "Secretaria d'Estado dos Negocios das Obras Públicas, Commencio e Industria" geeft de "Director Geral dos Correios, Telegraphos e Pharoes" opdracht dit uit te voeren, toestemming gevend voor de aanmaak van zegels voor frankering van telegrammen van 2 Reis. 500 Reis en 1000 Reis. Dit alles op 9 februari 1882, dus bijna 1 ½ jaar na artikel 298.

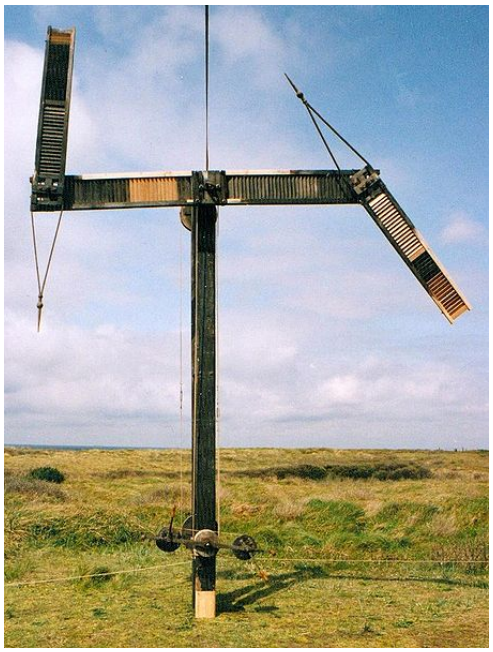

De toevoeging Pharoes bij Correios e Telegraphos wijst op een systeem van lichtsignalen en signalen met bewegende "houten armen" (de optische telegraaf, ontwikkeld door de fransman Claude Chappe tijdens de Franse Revoltie, *zie afbeelding links*). Er was een heel alfabet via deze signalen door te geven. Semaforische signalen die ook "electro" konden zijn; dus niet handmatig

doorgegeven, maar elektrisch zoals bijvoorbeeld bij vuurtorens.
De kosten van semaforische signalen liepen bij urgente telegrammen op tot 1.350 Reis.

Het zal Don Luis I natuurlijk een zorg zijn geweest de telegraafdienst zo te vereenvoudigen. In naam van de koning werden deze plannen in Artikelen vervat om vervolgens niet uitgevoerd te worden
De enige telegraafzegel die uit dit moois te voorschijn is gekomen is in 1884 (CE 59) de 2 Reis met een 12 ½ en een 13 ½ tanding.
De bepaling dat telegraafzegels niet op het postkantoor verkocht mochten worden, maar elders te krijgen zouden zijn (!) is nooit uitgevoerd, mede omdat er maar één is gemaakt, die volgens Carlos George inderdaad nooit op postkantoren is verkocht. Al met al een bizarre en m moeilijk te ontwarren historie. Volgens de zelfde Carlos zou ook de 500 Reis zwart (CE 64) alleen bij de telegraafdienst te koop zijn geweest.

De 2 Reis en de bestaande postzegels van 500 en 1000 Reis (CE 64 en 67) waren in uniform zwart aangemaakt, maar in 1887 verscheen de 500 Reis al in violet (maar kan ook zijn voor de “Valor Declarado” bezorgingen).
De zegels werden door de telegraafdienst gewoon gestempeld en vervolgens in een speciale (hand)machine van een ster met vijf punten (“stralen”) voorzien als perforatie. Soms werd er niet gestempeld, dus geen datum en kreeg de zegel alleen een ster en heel speciaal werd de zegel afgestempeld met 1, 2 (handmatige) of 3 (machinale) rode streepjes.

In 1892 werd alles afgebroken: restant zegels van 2 Reis werden op de terreinen van de Cais da Sodé in Lisboa verbrand;

hoewel enkele postbeambten voor “illegale” verspreiding hebben gezorgd.

Officieel zouden dus de telegraafzegels rond 1880 wettelijk worden geregeld. Evenwel komen wij de sterperforaties al tegen in de Don Luis I emissie van 1870-76 (ster met dunne “stralen”). Het einde lag inderdaad rond 1892-1893
In 1882-1883 droegen de Don Luis I “de frente”-zegels (CE 56, 57 en 58) de druk “Correios e Telegraphos). Zo ook in 1884 de zegels CE 60 en 61, maar merkwaardig genoeg nummer CE 62, de 20 Reis, niet.
Tot 1887 droegen de nummers CE 63, 64 en 65 ook beide drukken Correios e Telegraphos.

In 1884 verscheen de 1000 Reis (CE 67 en op basis van het oude ontwerp de “rechte band”) met tanding 12 ½ en 13 ½ speciaal voor de telegrafische dienst, vandaar dat op dit zegel geen tekst “telegraphos” staat.

Van de 1882 opdrachten kwam dus verder niets te recht. Bovenstaande zegels bleven zowel voor telegraaf als voor post in gebruik.De 2 Reis (nieuw in 1884), de 500 en de 1000 Reis werden zowel voor telegraaf als post uitgegeven en ook op gewone brieven gebruikt.
Het merkwaardige van deze ingewikkelde zaak is nu dat er geen telegrammen met zegels bekend zijn. Ze werden nooit aangeboden op veilingen en alleen bij Leiloes Dias was in de oktober 2010 veling een perforatie te zien op een stukje ontvangstbewijs.
De perforatie-sterren zijn wel afgeweekt te krijgen, maar de vraag is waarvan ze zijn afgeweekt.
Hoe werden de telegrammen gefrankeerd? Met een nota of reçu, een bewijs van betaling. Er is nooit een gefrankeerde telegram gezien. Maar zeg nooit, nooit.
De telegramtarieven liepen van het vast tarief van 20 Reis tot 1350 Reis van genoemde electro-semafóricos urgente. De tarieven waren heel divers, van gewone lokale telegrammen met certificaat van ontvangst en telegrammen met betaald antwoord (dubbel tarief).
De waarden van 500 en 1000 Reis correspondeerden met geen enkel tarief en de 2 Reis was alleen voor als het vaste minimum tarief van 20 Reis van 10 woorden, overschreden werd tot 11 of 12 of meer woorden.

Elk woord was 2 Reis waard met een minimum van 10 woorden. Nu waren er tarieven van 37,5 Reis, waarbij n.b. de kranten-zegel van 2,5 Reis (CE 48) gebruikt diende te worden.
De waarden van 5, 25 en 50 Reis van CE 56, 57 en 58 waren dus zeer bruikbaar voor de telegrafische dienst.
Hoe er ooit in 1880 met Artigo 302 bepaald had kunnen worden dat er alleen telegraaf-zegels (2, 500 en 1000 Reis) gebruikt mochten worden voor de telegrafie en dus geen postzegels, is in verband met de lopende telegraaf-tarieven een raadsel.
Voor degene die de ster-perforaties van de telegraaf dienst wil gaan sparen, ligt er een breed veld te ontginnen. Een complete verzameling sterren behelst 44 waarden, maar onze bron Oliveira Marques geeft geen tandingen op.

Voor Telegraaf met ster ontwaarding

Don Luis, Rechte Band 1870 - 1876

10 Reis verde	porcelana	CE 49
15 Reis castanho	porcelana en liso	CE 38
20 Reis bistre	porcelana en liso	CE 39
20 Reis carmin	porcelana	CE 66
80 Reis amarelo	porcelana en liso	CE 42
100 Reis lilás	porcelana en liso	CE 43
150 Reis amarelo	porcelana en liso	CE 51
300 Reis lilás	porcelana en liso	CE 47
1000 Reis preto	liso	CE 67

Jornaes, Krantenzegel 1876

2 ½ Reis bistre	porcelana en liso	CE 48

Don Luis, De frente 1882-1883

5 Reis cinzento	porcelana en liso	CE 56
5 Reis preto	porcelana	CE 60
10 Reis verde	porcelana	CE 61
20 Reis carmin	porcelana	CE 62
25 Reis castanho	porcelana en liso	CE 57
25 Reis roxo/rosa	porcelana	CE 63
50 Reis azul	porcelana en liso	CE 58
500 Reis preto	porcelana	CE 64
500 Reis violeta	porcelana	CE 65

Telégrafos 1884

2 Reis preto	Liso	CE 59

Don Carlos, Neto 1892-1893

5 Reis laranja	porcelana	CE 68
10 Reis violeta	porcelana	CE 69
15 Reis castanho	porcelana	CE 74
20 Reis violate azul	porcelana	CE 75
25 Reis verde	porcelana	CE 70
50 Reis azul claro	porcelana	CE 71
75 Reis carmin	porcelana	CE 72
80 Reis cerde claro	porcelana	CE 76

Provisorios 1892-1893

5 Reis preto	beide opdrukken	CE 80 en 82
10 Reis verde	beide opdrukken	CE 81 en 83
20 Reis carmin		CE 85
25 Reis lilás		CE 86

Jan van Gerwen

DIVERSE BERICHTEN

Is uw e.mail adres gewijzigd?
Wilt u Henk Veen s.v.p. een mailtje sturen als uw adres is gewijzigd? Zijn adres is als vanouds: ksp-iberia@planet.nl. Zorg dat u bereikbaar blijft. Bedankt voor uw hulp !

Gratis koffie/thee, soep en broodjes
Ook bij deze IBERIA ontvangt u weer een aantal consumptiebonnen waarmee u bij de bijeenkomst gratis consumpties kunt afhalen in de koffiekamer. Koffie/thee of cola, maar het mag ook een broodje of soep zijn. Een extra reden om te komen !

Eigen publicaties van KSP
Op de binnenzijde van de achterflap van deze IBERIA kunt u zien welke publicaties van KSP nog te koop zijn bij Hans Vinkenborg. Hij neemt ze mee naar de bijeenkomst en sommige uitgaven zijn in de uitverkoop met 50% korting omdat we ruimte willen maken voor nieuwe publicaties. Ook de CD Rom met de eerste 80 IBERIA's inclusief een index is verkrijgbaar bij Hans, maar die is niet in de uitverkoop. De IBERIA's omvatten de periode vanaf april 1987 tot september 2007 in pdf en voor zover nodig

wordt Adobe Acrobat er standaard bijgeleverd. De CD Rom bevat een schat aan informatie en artikelen en eigenlijk kunt u niet zonder deze informatie als u uw hobby serieus neemt ! De CD Rom is voor KSP leden te koop voor € 17,50 en voor niet-leden voor € 20,-. Het boekje Echtheidskenmerken is uitverkocht. Als u niet naar de bijeenkomst kunt komen dan kunt u hem ook bellen/mailen. Met iedere aankoop steunt u de vereniging, aarzel dus niet !

Het keuringsarrangement met de BondsKeuringsDienst (BKD)
KSP heeft een speciale regeling met de BKD waardoor u tegen gereduceerde tarieven zegels kunt laten keuren. Maak hier gebruik van als u twijfelt aan de echtheid van uw zegel ! Voor de prijs hoeft u het niet te laten ! Wie weet is uw zegel vals en blijkt het een ‘orginele’ Fournier of Sperati vervalsing te zijn. Of misschien is die dure zegel toch echt! Informatie bij Frits van Beekum, Henk Veen of Hans Vinkenborg. Informatie kunt u krijgen bij genoemde heren of in het Maandblad Filatelie.

Annonces
De advertenties in Vraag en Aanbod zijn gratis voor leden. Zoekt u iets? Wilt u iets kwijt? Meld het aan. Heeft u al een advertentie, kijk dan of deze nog actueel is en geef uw wijzigingen door aan Hans Vinkenborg.

Sociedad del Timbre zegels te koop
Eerder dit jaar heeft Hans Vinkenborg een lezing gehouden over de Spaanse fiscaalzegels van de Sociedad del Timbre. Nadien heeft hij een grote partij van deze zegels gekocht en inmiddels zijn deze uitgezocht en op de komende bijeenkomst zal hij weer de dubbelen meenemen en (per stuk) te koop aanbieden voor een redelijke prijs. Dus als u er nog wat van mist of als u er iets van wilt kopen dan kunt in de komende bijeenkomst bij hem terecht.

VRAAG EN AANBOD

In de rubriek 'Vraag en Aanbod' kunnen alle leden van KSP ***gratis*** *een advertentie plaatsen of een oproep doen die iets met de Spaanse of Portugese filatelie te maken heeft. Berichten kunnen worden doorgegeven aan Frits van Beekum of Hans Vinkenborg, ook per e.mail. Dit is uw kans als u nog niet alles compleet heeft ! Iberia is er ook voor u,* ***maak er gebruik van*** *! Als uw advertentie al is opgenomen, kijkt u dan s.v.p. even na of hij nog actueel is. Nieuwe advertenties zijn welkom.*

Portugese telegraafzegels, pagina 17/22

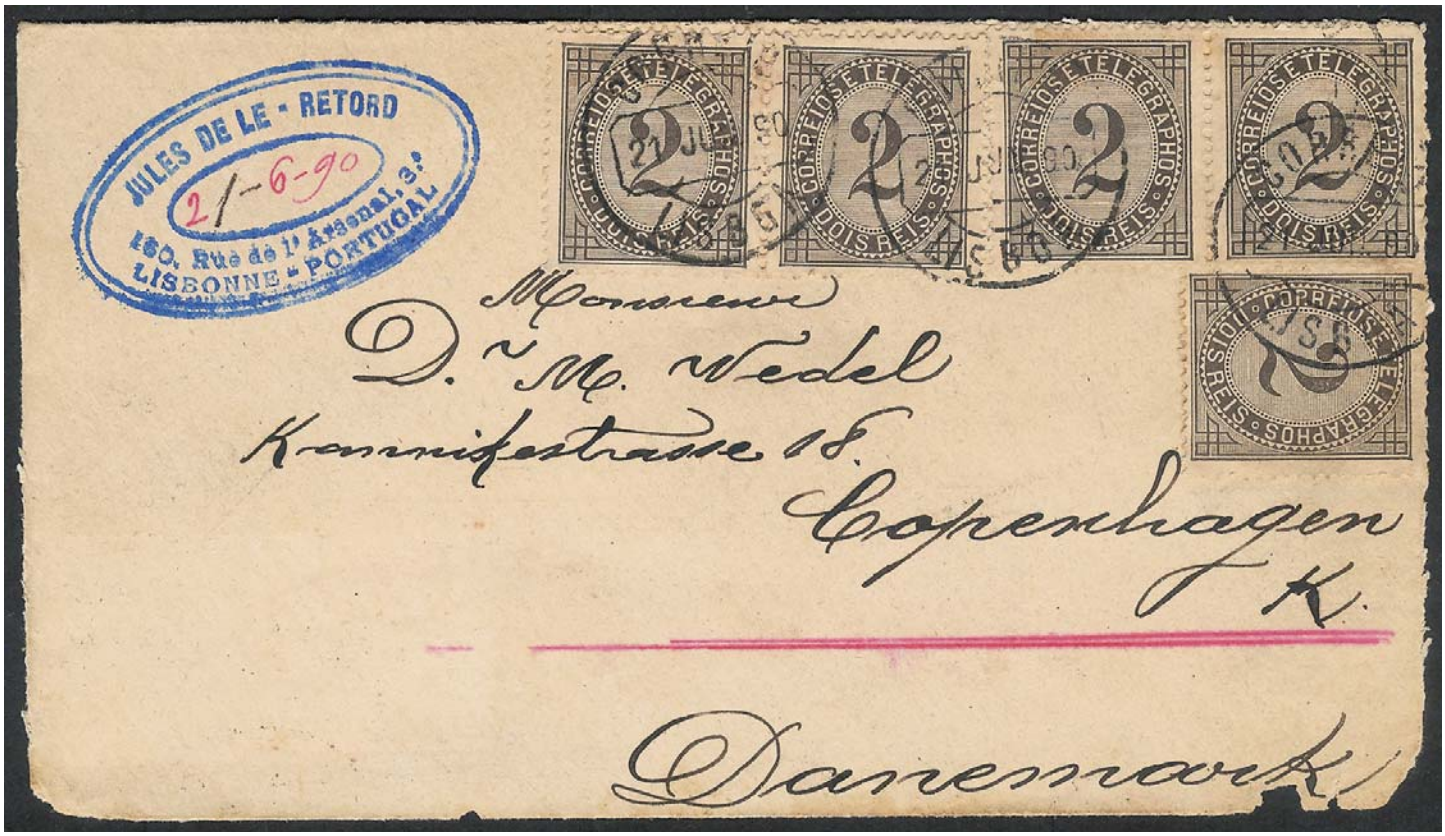

Filatelistische Kontaktgroep Spanje ~ Portugal "Iberia" (KSP)